

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO.48 (3408) ●

● ЧАЦВЕР, 18 СНЕЖНЯ, 2014

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Такая ўвага акрыляе
Павіншаваць з 15-гадовым юбілеем беларускую суполку “Сябры” ў Нарву прыехалі паважаныя госці, у тым ліку і творчы дэсант з Бацькаўшчыны **Стар. 2**

Сяброў яднае
Даўгава-Дзвіна
У Рызе ўрачыста падведзены вынікі конкурсу “Беларусы Латвіі. Мінулае і сучаснасць” і адзначана 20-годдзе газеты “Прамень” **Стар. 3**

Любоў
заваёўваецца
голосам
Стар. 4

ГЛЫБІНКА

Пешшу ў Парыж

Былы настаўнік Франц Хоміч з вёскі Дунілавічы Пастаўскага раёна ўлюбёны ў родныя мясціны і ахвотна паказвае славетасці краю турыстам з розных краін

Сёння, у эру камп'ютараў, губляюць ранейшы сэнс словы глыбінка, перыферыя: і ўдалечыні ад вялікіх гарадоў можна быць у віры жыцця. З ліку аптымістаў і Франц Хоміч з Пастаўшчыны. Неяк у інтэрнэце знайшоў пра яго: нарадзіўся 31 сакавіка 1949 года, настаўнік, пенсіянер. Захапляецца крэатыўнасцю, тэхнічнай творчасцю. І з камп'ютарам на ты. Яшчэ пра сябе дадае: “Паважаю людзей абавязковых, тактычных, захопленых, з пачуццём гумару — і не паважаю з якасцямі наадварот”.

Тонка і вельмі па-беларуску! Захацелася пазнаёміцца з ім і з тае прычыны, што гадоў сорак таму з гакам у Дунілавічах месяцы два я працаваў глебазнаўцам. Дамовіліся па тэлефоне, і адным восеньскім днём быў я ўжо ў вёсцы, якую можна назваць і мястэчкам. Сустрэў мяне Франц Ігнатавіч як старога знаёмага. Пакуль ішлі вясковаю вуліцай, расказаў: родам ён з мясцовага хутара, закончыў школу ў Дунілавічах, потым Аршанскае педвучылішча, Мазырскі педінстытут і больш за 30 гадоў працаваў настаўнікам у Дунілавічах.

На парозе хаты нас гасцінна сустрэла гаспадыня, Галіна Ігнатаўна. Шмат гадоў працавала ў мясцовым дзіцячым садку. Накарміла нас смачным абедам. Потым была своеасабліва

Франц Хоміч з жонкаю ў зоне адпачынку “Салаўіны гай”, пры шашы Полацк—Вільнюс

экскурсія па сядзібе Хомічаў: гэта як пабываць у этнаграфічным музеі. Пад навесам на сцяне — выстава рэчаў сялянскага побыту. Склад, цесла, цуглі, бразготкі... Бачылі такое? А вось жорны, ручная “баба” — гэта каб забіваць палі. А на гэтай драўлянай лапаце маці гаспадара саджала хлеб у печ. Станок для вырабу дранкі-дахоўкі, зручную сокавыціскалку Франц Ігнатавіч змайстраваў сам: залатыя рукі.

У невялічкім дамку і музей хатняга побыту: можна паслухаць патэфонную музыку. У кутку — калаўрот і 100-гадовы бязмен. Прысядзьце на канапе, якой больш за 100 гадоў і на якой сядзеў граф Юзаф Тышкевіч.

Дарэчы, у Польшчы, магчыма, жыве дачка графа Крысціна ці яе нашчадкі: дзяўчынаю “на выданні” наведвала яна мястэчка ў другой палове 30-х. А вось на сцяне герб Окша: раней людзі

з шляхецкім прозвішчам Хоміч былі пад ягонаю абаронай. На стала — камп'ютар. Франц Ігнатавіч мае свой блог у сацсетках, змясціў там і сваю кнігу пра Дунілавічы. Далей аглядалі пасеку: гаспадар сябруе з пчоламі. На сядзібе моцная цяпляца, дзе гаспадыня вырошчвае кветкі і гародніну. Трымаюць курэй, у тым ліку гамбургскай пароды, авечак. Хораша там: усё грунтоўна, прыгожа, пагаспадарску зроблена. → **Стар. 4**

АД РЭДАКЦЫІ

Будзем разам!

У будучым годзе газета “Голас Радзімы” па-ранейшаму будзе надзейным сябрам для беларускіх дыяспар далёкага і блізкага замежжа

У паяздах ці самалётах, у замежных дыспрадстаўніцтвах і суполках беларусаў, у бібліятэках ці ў інтэрнэце, па падпісы — нашае выданне трапляе чытачам на вочы. Вялікія суполкі, актывісты беларускай дыяспары атрымліваюць што-тыднёва “Голас Радзімы” дзякуючы рэдакцыйнай рассылцы.

Прыемна адзначыць: сёлета больш актыўна суродзічы з розных краін сталі дасылаць допісы на электронны адрас рэдакцыі. Мы плануем у наступным годзе даваць разам з імёнамі аўтараў адрасы іх электроннай пошты. Такі спосаб сувязі, мяркуюем, аптымальны і сучасны. На жаль, у нас няма магчымасці праглядаць відэафайлы з мерапрыемстваў і прэзентацый, тэлерапартажы, праслухоўваць аўдыёфайлы, якія з'яўляюцца ў рэдакцыйнай пошце. А тэкставыя файлы не пакінем без увагі. Дасылайце і якасныя фотаздымкі: фармат выдання патрабуе, каб усё ў ім было на высокім узроўні.

Просьба да тых, хто атрымлівае выданне па рассылцы: паведаміце, ці даходзіць газета. Часам ёсць накладкі. У прыватнасці, вяртаюцца адпраўленні з Данецка, з Алматы — ад стваральнікаў Беларускага інтэрнэт-партала ў Казахстане. Спадзяемся, гэта часовыя “абрывы сувязі”. І ў 2015-м мы будзем прыкладаць усе намаганні, каб рознабаковыя сувязі паміж беларускімі суполкамі мацнелі, пашыраліся.

СВЯТА

Гучаць песні над Волгай

Дзясяты беларускі дзіцяча-юнацкі фестываль-конкурс мастацтваў “Беларусь — мая песня!” ў Самары набыў статус міжнароднага

Мікалай Бойка

Дзесяць гадоў таму штогадовы фест толькі пачынаўся, і яго заснавальніца Ірына Глуская, прэзідэнт суполкі “Руска-Беларускае Братэрства 2000”, дала яму назву ёмкаю і сімвалічнаю. Цяпер конкурс праходзіць у розных намінацыях, фест развіваецца, з'явіліся новыя фарматы: у творчым суперніцтве, напрыклад, удзельнічаюць і дзеці з

асаблівацімі развіцця. “Ад такога свята цяплее на душы, бо на ім заўсёды — усмешкі, смех, радасць, — гаворыць Ірына Міхайлаўна. — А калі ўсміхаюцца “асаблівыя” дзеці, свята набывае асаблівы сэнс і цеплыню. Для іх так важна быць у грамадзе, нароўні з іншымі выходзіць на сцэну, адчуць дыханне залы”. Сёлета праводзіліся і завочныя туры для талентаў з іншых гарадоў, краін: сучасныя тэхналогіі даюць такую магчы-

масць. У прыватнасці, нумары для завочнага тура прадставіла 77-я мінская школа — творчы партнёр самарскіх беларусаў. Журы прагледзела відэазапісы выступленняў узорных аркестра народных інструментаў, ансамбля скрыпачоў і віяланчэлістаў “Элегія” ды дзіцячага хору “Крынічка”.

Свае творы на фест прадставілі і юныя таленты з томскага Дома дзяцінства і юнацтва “Факел”. Работы на завочны тур даслалі партнё-

Вакальны гурт “Каданс” — горадасць беларускай суполкі Самары

ры суполкі з іншых гарадоў Расіі, блізкага замежжа. І такім чынам фест-конкурс упершыню набыў, па сутнасці, міжнародны статус.

Традыцыйна творчы форум праходзіць у плыні беларускіх “Дажынак”. Сёлета святочныя імпрэзы ўпрыгожылі ўвесь лістапад, а ўдзельнікаў фесту прымалі творчыя партнёры самарскіх

беларусаў: Дом дружбы народаў, 17-я дзіцячай музычная школа. Заклучны гала-канцэрт прымаў Цэнтр пазашкольнай адукацыі “Творчасць”. Удзельнікаў і гасцей фесту “Беларусь — мая песня!” віншавалі кіраўнік аддзялення беларускага Пасольства ў Уфе Васіль Новак, кіраўнікі этнааб'яднанняў вобласці. → **Стар. 2**

СВЯТА

Гучаць песні над Волгай

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

У прывітанні ад Міністэрства культуры Беларусі прагучала віншаванне з нагоды свята, падзяка тым, хто шмат гадоў пашырае беларускую культуру ў рэгіёне.

І плён тых намаганняў быў заўважны з першых акордаў. Адкрывалася праграма песняй вядомага гурта “Каданс” “За Беларусь!”. Лірычны, вельмі прыгожы, патрыятычны твор. Увогуле кожны нумар канцэрта быў, як кажуць, да месца. Хораша спявала Лізавета Глубінец, а беларуска Крысціна Сухачэўская ды армянка Ілона Далуханян дуэтам выканалі песню “Беларусь мая”. Не абышлося і без танца “Лявоніха”: яго паказаў харэаграфічны ансамбль “Натхненне”. Выступалі і многія іншыя артысты. Усе ўдзельнікі гала-канцэрта адзначаны дыпламамі, граматамі, атрымалі памятныя падарункі.

“Мы рады, што юбілейны фэст набыў сёлета міжнародны статус, — задаволена Ірына Глуская, старшыня журы фестывалю. — У завочных турах удзельнічалі беларускія суполкі Расіі, Латвіі, Беларусі. Завочна лаўрэатамі фэсту сталі юныя таленты з Масквы, Рыгі, Мінска, Томска, Іркуцка, з гарадоў і пасёлкаў Самарскай вобласці. Толькі ад самарскіх гарадскіх і абласных навучальных устаноў паступіла звыш 60 заявак, а падаваліся ж па два нумары беларускай тэматыкі”. Паколькі сёлета — 70-годдзе вызвалення Беларусі ад фашыстаў, то і тэма Перамогі была, як кажуць, у мейнстрыме фэсту”.

Фестываль высока ацэньваюць і госці форуму. Напрыклад, старшыня Самарскай арганізацыі “Ліга азербайджанцаў” Шырван Керымаў выказаў шчырую падзяку Ірыне Глускай і яе згуртаванай камандзе.

Узорны харэаграфічны калектыў “Дзіва” прыгожа выступіў на сёлетнім фэсце

Тры гадзіны доўжыўся канцэрт. І зала, што называецца, была жывою ўвесь час, падтрымлівала артыстаў і апладысмантамі, і нават маўчаннем, калі гучалі ўзвышаныя спевы і мелодыі.

Ірыне Глускай прыемна атрымліваць водгукі спецыялістаў,

што ўзровень нумароў, ды і сама арганізацыя фэсту “Беларусь — мая песня!” з кожным годам падвышаюцца. І яна ўжо чула меркаванне: на наступны год такі гала-канцэрт можа ўпрыгожыць сцэну Філармоніі або Тэатра оперы і балета.

Што ж, паважаныя землякі-суродзічы, можа, і сапраўды настаў час выбіраць такія арыенціры! Ну а калі запрасіць яшчэ ў якасці ганаровых гасцей фэсту з Беларусі знакамітых “Песняроў”, “Сяброў”, гурты “Свята”, “Бяседа” ці “Харошкі”, то і ўвогуле ўвесь горад будзе ваш!

ВЕСТКІ

Хаты маленства

Іван Іванаў

Паводле беларускага заканадаўства, хаты і прылеглую тэрыторыю патрэбна падтрымліваць у парадку

Вы чулі пра тое, як пад Новы год у некаторых краінах выкідаюць старыя, непатрэбныя рэчы? Яно і зразумела: каб прыйшло новае — варта вызваліць месца. Пра тое згадваеш, чытаючы інфармацыю з Гомельшчыны. Там сёлета павялі рашучае наступленне на хаты і дамы, што аджылі свой век ды аказаліся пакінутымі, нікому не патрэбнымі. За гэты год у рэгіёне іх будзе знесена больш за 5 тысяч — ледзь не столькі, колькі ва ўсіх астатніх абласцях краіны, разам узятых. Пра тое паведаміў старшыня аблвыканкама Уладзімір Дворнік, ён жа і курыруе ўвесь працэс. Паводле яго словаў, аператыўная абстаноўка аналізуецца практычна штодня. Гэтай тэме прысвячалася селектарная нарада, былі вызныя семінары, сесіі дэпутатаў мясцовых саветаў. Чаму гэтаму пытанню надаецца такая вялікая ўвага і якая існуе сувязь паміж парадкам на зямлі і прадукцыйнасцю працы — пра тое кіраўнік рэгіёну раскажаў у гутарцы з карэспандэнтам БелТА. Тэкст можна знайсці ў інтэрнэце.

Інфармуем суродзічаў у замежжы пра “вайну з халупамі” і таму, што многім варта напярэдадні Новага году пацікавіцца: а як там жыве мая родная хата? Нагадваем, у адпаведнасці з заканадаўствам гаспадары, уласнікі жылыя павінны падтрымліваць парадак не толькі ў ім, але і прылеглую тэрыторыю ў належным стане. З гэтага, дарэчы, і пачынаецца “парадак на зямлі”, якім захапляюцца госці краіны.

Пад Новы год мы жадаем, каб у кожнага з суродзічаў была магчымасць наведаць родныя мясціны.

СВЯТА

Такая ўвага акрыляе

Павіншаваць з 15-гадовым юбілеем беларускую суполку “Сябры” ў Нарву прыехалі паважаныя госці, у тым ліку і творчы дэсант з Бацькаўшчыны

Святкавалі мы юбілей у шырокім коле сяброў 6 снежня: Нарвскаму беларускаму таварыству “Сябры” — 15 гадоў. На ўрачыстасць прыехалі беларусы і прадстаўнікі іншых нацыянальных таварыстваў павета Іда-Вірумаа, прадстаўнікі Кансультаў у нага міжэтнічнага савета пры Упаўнаважаным па справах рэлігій і нацыянальнасцяў Беларусі — дэлегацыю ўзначальваў супрацоўнік апарата Упаўнаважанага Аляксандр Сасновіч. Беларускія госці прывезлі выдатны падарунак: пяць нацыянальных строяў, сцэнічныя спадніцы і цікавую бібліятэчку.

Уранні для гасцей мы ладзілі экскурсію па Нарве і горадзе-курорце Нарва-

Іыэсуу. Затым кіраўнікі розных абшчын паглядзелі, як уладкаваліся, аформілі памяшканні нарвскія нацыянальныя таварыствы ў Доме народаў, там жа мы расказалі пра сваю дзейнасць, пра актывістаў суполкі, дасягненні. Сустрэча атрымалася цікавай і яркай. Пасля ў зале эстонскай абшчыны Нарвы была канферэнцыя: ішоў абмен досведам працы кіраўнікоў нацыянальна-культурных таварыстваў Іда-Вірумаа і Беларусі. Гасцямі канферэнцыі былі Пасол Беларусі ў Эстоніі Анатоль Сцепусь, прадстаўнік міністэрства культуры Эстоніі Эдуар Адзінец, кіраўнік “круглага стала” пры старэйшыне Іда-Вірумаа Аляксандр Дусман.

Антс Лійметс, які ўзначальвае эстонскую суполку Нарвы, дзяліўся цікавай інфармацыяй не толькі пра дзейнасць свайго таварыства, але і прыводзіў дадзеныя па горадзе. З грунтоўным і канструктыўным дакладам выступіла Зінаіда Клыга, кіраўніца беларускай суполкі горада Йыхві “БЭЗ”. Госці з Беларусі таксама расказвалі, як арганізуюць дзейнасць, дзе знаходзяць сродкі для культурных праектаў.

Сустрэча атрымалася вельмі карыснай, магла б і яшчэ доўжыцца, але — рэгламент. Наперадзе быў вялікі канцэрт з удзелам як ансамбля беларускай песні таварыства “Сябры”, так і гасцей з Беларусі.

Больш за дзве гадзіны

на сцэне Палаца культуры “Ругодів” мы разам танцавалі ды спявалі. Гучалі песні ў выкананні ансамбля “Івянчанка” з Івянца Саюза палякаў на Беларусі, гурта “Краіны” Аб’яднання ўкраінцаў Беларусі “Ватра”, дуэта Татара-башкірскага аб’яднання. Міхаіл Двільянскі прадстаўляў Саюз яўрэйскіх суполак Беларусі. Вельмі рытмічныя танцы армянскага ансамбля “Эрэбуні” ды карэйскага “Арыран” (яны прадстаўлялі адпаведна армянскую і карэйскую супольнасці Беларусі) спадабаліся глядачам і таму, што ў артыстаў надзвычай прыгожыя касцюмы. Хораша вяла канцэрт Лілія Грышчанка, салістка аб’яднання “Ватра”. Шмат апладысмантаў, грамат, кве-

Грамоту Васілю Ждановічу ўручае Пасол Анатоль Сцепусь

так і падарункаў атрымалі і юбіляры, у тым ліку артысты гурта “Сябры”, старшыня таварыства Васіль Ждановіч. Потым гасцей запрасілі на “Беларускую вечарынку”. Спявалі, танцавалі цяпер ужо без сцэны, частаваліся беларускімі стравамі, былі цікавыя гульні і конкурсы. Свята ўдалося на славу!

На другі дзень дэлегацыя з Беларусі гасцявала ў Таліне. Там прайшлі падобныя мерапрыемствы: была

экскурсія па горадзе, канферэнцыя па абмене досведам працы — у Цэнтры нацыянальных культур “Ліра”. І быў вялікі канцэрт гасцей з Беларусі ў Рускім культурным цэнтры Таліна. Ладзіла мерапрыемствы, сустракала гасцей з Бацькаўшчыны Беларусі таварыства “Лёс”, якое ўзначальвае Таццяна Ніжнік.

Людміла Аннус, член праўлення нарвскага беларускага таварыства “Сябры”

ЯК СПРАВЫ, ДЫЯСПАРА?

Сяброў яднае Даўгава-Дзвіна

У Рызе ўрачыста падведзены вынікі конкурсу “Беларусы Латвіі. Мінулае і сучаснасць” і адзначана 20-годдзе газеты “Прамень”

Калі ў жыцці беларускіх суполак здараюцца юбілеі, часам ладзіцца канцэрт ці ўрачысты збор сяброў. А што яшчэ прыдумаць? Мяркую, наш досвед некаму спатрэбіцца. Як вядома, 15 лістапада беларусы Латвіі адзначалі 20-годдзе газеты “Прамень”. І Алена Лазарава, член праўлення Саюза беларусаў Латвіі, прапанавала на свяце падвесці вынікі конкурсу даследчых работ “Беларусы Латвіі. Мінулае і сучаснасць”. Ідэю падтрымалі, развілі і дапоўнілі. І ўдалося прыцягнуць увагу грамадскасці да нашай культуры і гісторыі, лёсаў беларусаў Латвіі. А вывучаць, зберагаць тут беларускую культуру важна. Конкурс падахвоціў яго ўдзельнікаў — гэта ў асноўным хлопцы і дзяўчаты — пацікавіцца гісторыяй, традыцыямі сваёй сям’і, стаць даследчыкамі.

Урачыстасць адбылася ў Белаі зале Рыжскага латышскага таварыства. Сабралася шмат гасцей. Нас падтрымалі Дэпартамент адукацыі, культуры і спорту Рыжскай думы, Пасольства Беларусі ў Латвіі, Рэспубліканскі цэнтр нацыянальных культур Мінкультуры Беларусі. На пачатку ўсіх вітала старшыня Саюза беларусаў Латвіі Валянціна Піскунова. Выступалі дэпутат Рыжскай думы Максім Талстой, дарадца-пасланнік Пасольства Беларусі ў Латвіі Яраслаў Міцкевіч, дарадца Пасольства Расіі ў Латвіі Алег Харлашын, прадстаўніца Міністэрства культуры Латвіі Сольвіта Веверэ.

Пра тое, як праходзіў конкурс, расказвала Алена Лазарава. Шмат вякоў беларусы пастаянна жылі на землях, што ўваходзяць у склад сучаснай Латвіі. Рака Дзвіна-Даўгава цячэ з Расіі праз Беларусь і Латвію, і тое спрыяла развіццю рознабачных сувязяў. На пачатак года ў Латвіі жыве больш за 74 тысячы беларусаў, пера-

важна ў Рызе і вакол іх, у Латгаліі.

У Саюз беларусаў Латвіі, створаны ў 2003-м, уваходзяць 14 таварыстваў з розных гарадоў. У 1994-м заснавана Беларуская асноўная школа ў Рызе: цяпер носіць імя Янкі Купалы. Алена расказала, як нялёгка бралася ў сілу газета “Прамень”, і што гэта — не адзіны выдавецкі праект Саюза. Выдадзены шэраг кніг, у тым ліку

пацікавіцца сённяшнім станам спраў, расказаць, што робіцца, каб зберагчы ў суседняй краіне беларускую культуру, мову, традыцыі. Асобныя працы прысвечаны памятным месцам на карце Латвіі, падзеям і людзям, звязаным з беларускай спадчынай.

Ад імя журы конкурсу выкладчыца беларускай мовы Алена Міцкевіч адзначыла, што цікавасць да яго была

месцы беларускай культуры на карце Рыгі” па-за конкурсам прадставіла журы Латвійскае таварыства рускай культуры. Усіх намінантаў ушанавалі граматамі, падарылі ім кветкі, а мастак Мікалай Гаўрыловіч кожнаму уручыў сваю працу: від Старой Рыгі. Па выніках конкурсу выпушчаны зборнік.

Затым слова меў галоўны — і

беларускага жыцця, але і гісторыя стасункаў людзей, калектываў і таварыстваў між сабою. Галоўрад казаў добрыя словы пра беларускія СМІ (газеты “СБ. Беларусь сёння”, “Зорька”, “Народная газета”, “Голас Радзімы”), якія падтрымліваюць “Прамень”, дзякаваў спонсарам: без іх сродкаў газеты б не было. Гэта, у першую чаргу, Валянціна Піскунова, старшыня Саюза беларусаў Латвіі ды старшыня праўлення фірмы “SIA Pūciems”, прадпрыемальнікі Ілья Герчыкаў, Ігар Паўлаў, Васіль Зайцаў, Віталь Козел ды іншыя. Адзначыў Леанід Шакавец старанную працу свайго намесніка, фотакарэспандэнта і вернага сябра газеты Барыса Піскунова. Дарэчы, апошні зрабіў цікавы юбілейны стэнд газеты — на ўсю сцяну, на ім былі ўсе нумары выдання. Спадар Барыс ездзіць на розныя імпрэзы беларускіх суполак па гарадах, збірае матэрыялы. Ганаровымі граматамі Саюза беларусаў Латвіі ўшанаваны Леанід Шакавец, Барыс Піскунов, карэспандэнт газеты Алена Міцкевіч, Данута Богушка, Іна Олесавы, Людміла Сінякова, Зофія Іоніна. Дарадца-пасланнік Пасольства Беларусі ў Латвіі Яраслаў Міцкевіч уручыў калектыву рэдакцыі грамату Міністэрства інфармацыі.

На святочным канцэрце выступаў латвійскі дзіцячы гурт “Kņiras un kņauki”, якім кіруе Эдзітэ Пуніня. Юным артыстам пляскалі дружна і доўга, падарылі цукеркі. Потым на сцэну выйшаў ансамбль беларускай народнай песні “Надзея” (мастацкі кіраўнік Людміла Серада). Родныя напевы краналі да слёз, уся зала падпявала артыстам. І так хораша было адчуваць: мы разам — добра стваральная сіла.

Алена Міцкевіч, член праўлення Саюза беларусаў Латвіі

Урачыстасць у Рызе сабрала шмат землякоў-суродзічаў

зборнік “Латвія — Беларусь. Дыялог дзвюх культур”, “Беларуска-латышскі, латышска-беларускі слоўнік”, зборнік вершаў беларусаў з Латвіі ды іншыя. Раз на месяц на Латвійскім радыё-4 выходзіць перадача пра жыццё і дзейнасць беларусаў. І гэтыя факты адлюстраваны ў працах удзельнікаў конкурсу. Арганізатары прапанавалі ім заглянуць у беларускую гісторыю Латвіі XIX—XX стагоддзяў,

немалою, і вырашана адзначыць аўтараў 11 работ у намінацыях: “Беларусы Латвіі. Цікавыя асобы”, “Беларуская гісторыя і культура ў Латвіі”, “Беларускія традыцыі маёй краіны”. Дарэчы, 7 з тых работ выканалі маладыя людзі, а таксама вучні розных школ Рыгі, Індыры, Елгавы, Даўгаўпілса, Кандавы. Значыць, ёсць пераёмнасць у беларускіх справах. Цікавую працу прафесара Ілгі Апіні “Гістарычныя

нязменны — рэдактар газеты “Прамень” Леанід Шакавец. Ён выдатна ведае сваю справу, мае ўрадавыя ўзнагароды за сваю дзейнасць. Жыва, ярка і сакавітай моваю расказваў журналіст пра гісторыю выдання, дзільніцы планами на будучыню. Дарэчы, “юбілейны” тэкст Леаніда Шакаўца змешчаны ў папярэднім нумары “Голасу Радзімы”. “Прамень” — гэта каштоўны летапіс не толькі

ПОВЯЗЬ ЧАСОЎ

“Я згубіўся ў Оршы...”

Людміла Малей

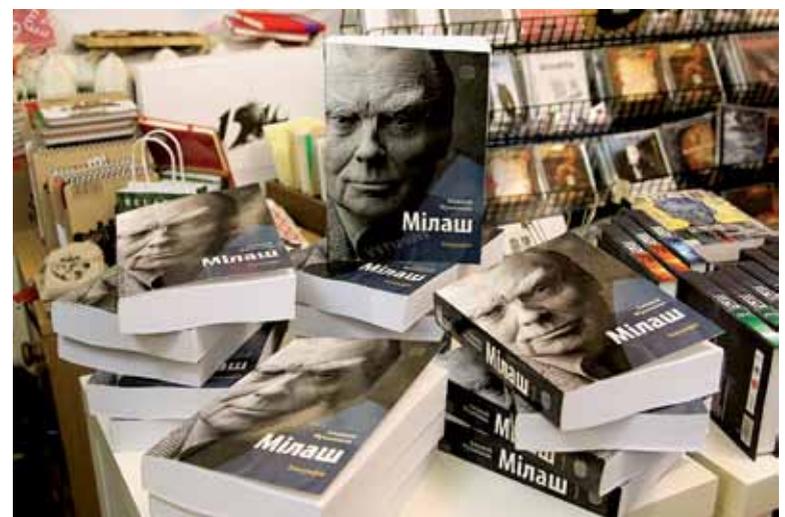
Вядомы пісьменнік, лаўрэат Нобелеўскай прэміі Чэслаў Мілаш вучыўся ў Вільні ды звяртаўся ў творчасці да старажытнай беларускай гісторыі

У Мінску прэзентавалася кніга “Мілаш. Біяграфія”. Аўтар, Анджэй Франашэк, падрыхтаваў і выдаў — у чатырох тамах! — даследаванне біяграфіі лаўрэата Нобелеўскай прэміі Чэслава Мілаша. Хто ён быў? Паэт, празаік, эсеіст, гісторык, перакладчык, юрыст і дыпламат... Нялёгка жыццёвы шлях, каштоўны досвед глыбокага спазнання сябе, пераадолення абставін цікавыя шырокаму колу чытачоў. Грунтоўны жыццёвы пераклад на беларускую мову Марына Казлоўская, Марына Шофа, Марыя Пушкіна і Андрэй Хадановіч. Яны і былі ў цэнтры ўвагі на прэзентацыі.

Прадмову да выдання зрабіў паэт, раманіст, эсеіст і філосаф Ігар

Бабкоў. Дарэчы, ён адным з першых пачаў пісаць у Беларусі пра Чэслава Мілаша, сустракаўся з ім на вечарыне савецка-польскай дружбы. Пісьменнік дзяліўся ўражаннямі ад той сустрэчы. Гучала пытанне: “Чый паэт Чэслаў Мілаш: польскі? літоўскі? Якоедачынненне мае да беларускай зямлі?” Перакладчыкі казалі, што на творчасць, светапогляд Мілаша моцна паўплывала Вялікае Княства Літоўскае. Удкладніла б: той след, які яно пакінула на землях, у свядомасці людзей і ў сусветнай культуры. Бо, як вядома, ВКЛ знікла з картаў Еўропы задоўга да таго, як Мілаш нарадзіўся. Ды што паэту да такой дробязі? У аўры магутнай беларуска-літоўскай супольнай дзяржавы ён рос як асоба, таму перыяду жыцця продкаў прысвечана яго аповесць з аўтабіяграфічнымі рысамі “Даліна Ісы”. А дыпламат і французкі паэт Оскар Мілаш, сваяк Чэслава Мілаша, нарадзіўся і правёў дзяцінства ў мястэчку Чарэя, гэта Чашніцкі раён Віцебшчыны.

А Чэслаў Мілаш нарадзіўся ў Літве ў 1911 годзе, вучыўся ва ўніверсітэце ў Вільні, дэбютаваў у 1930-м на старонках універсітэцкага часопіса вершамі “Кампазіцыя” і “Падарожжа”. Жыў і працаваў у Варшаве, Кракаве. У 1951-м папрасіў у французскага ўраду палітычнага прытулку і пераехаў у Парыж, дзе актыўна супрацоўнічаў з часопісам “Культура” Ежы Гедройца. У 1960-м з’ехаў у ЗША. У Польшчы Мілаша палічылі здраднікам: цэнзарская забарона існавала і на публікацыі, і на прозвішча наогул. Між тым і частка польскай эміграцыі цуралася яго, абвінавачвала ў бальшавіцкіх поглядах... А ён працягваў пісаць, ды настолькі таленавіта, што ў 1980-м атрымаў Нобелеўскую прэмію. І стаўленне да яго змянілася. У 93-м паэт вырашыў вярнуцца ў Польшчу, пераехаў у Кракаў. У 1994-м атрымаў Ордэн Белага Арла, найвышэйшую ўзнагароду Польшчы. Да сотых угодкаў паэта і празаіка 2011 год быў

Кніга пра Чэслава Мілаша выйшла ў чатырох тамах

абвешчаны ў Польшчы Годам Чэслава Мілаша. Што ж, час па-новаму аглядзець яго творчую спадчыну.

У кнігу ўвайшло шмат вершаў, раней не публікаваных, і Чэслава Мілаша, і яго сяброў. Пераклады зрабіў Андрэй Хадановіч. На прэзентацыі ён чытаў верш Чэслава Мілаша “Трывога-сон” — пра тое, як у шэсць гадоў будучы паэт згубіўся ў Оршы, “і цягнік рэпатрыянтаў рушыў, пакінуўшы мяне назаўсёды”.

Доктар навук Адам Мальдзіс некалькі разоў сустракаўся з Чэславам Мілашам. Упершыню — у

1990-м, калі быў у Рыме на сустрэчы гісторыкаў і прадстаўнікоў нацыянальных дыяспар з Беларусі, Літвы, Польшчы і Украіны адносна ВКЛ. Прафесар распавёў пра сустрэчы, згадаўшы, што Чэслаў Мілаш вызначаў сябе “апошнім грамадзянінам ВКЛ” і дзяліўся ўспамінамі, як сапраўды згубіўся малым на станцыі ў Оршы.

Уршуля Дарашэўска, дырэктарка Польскага інстытута, слушна заўважыла: цікавасць да асобы Чэслава Мілаша ёсць і ў Польшчы, і ў іншых краінах.

ГЛЫБІНКА

Пешшу ў Парыж

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Франца Хоміча ведаюць на Віцебшчыне як экскурсавода, краязнаўцу, пра яго пісалі розныя выданні, друкавалі яго краязнаўчыя тэксты. Турыстам расказвае пра гісторыю краю, паказвае старапанскія сядзібы, паркі, расказвае мясцовыя легенды і паданні. Вядзе гасцей звычайна праз Мосар, Асінавы Гародок, Парыж. Чулі пра беларускі Парыж? Ад Дунілавіч можна туды і пешшу: кіламетраў 15. У вёсцы ёсць металічная вобразная копія Эйфелевай вежы з агляднай пляцоўкаю. Існуе паданне: імператару Напалеону пад час паходу на Маскву гэтак спадабаліся мясціны Пастаўшчыны, што ён збіраўся заснаваць тут другі Парыж — так і ўзнікла назва вёскі. Франц Ігнацівіч, праўда, выводзіць назву ад слова “рыга” — гумно для захавання неабмалочаных снапоў збожжа. І тады парыжжу маглі называць месца “за рыгамі” — па аналогіі: Панямонне, Парэчка, Паазер’е... А ў Дунілавічах, якія за 27 кіламетраў ад Пастаў, прыпыняўся расійскі цар Мікалай II. Даводзілася Францу Хомічу рабіць экскурсіі для гасцей не толькі з Беларусі, але і з Расіі, Польшчы, Германіі, Італіі, Канады, Ізраіля... Экскурсантаў яму звычайна “пастаўляюць” мясцовыя аграсядзібы, якіх у рэгіёне пад 30, у тым ліку і размешчаная непадалёк ад Парыжа аграсядзіба “Хутор Волк”. І з Мінска ў Дунілавічы раз на дзень ходзіць маршруткі. Гэта да ведама тым, хто захоча туды наведцца.

Потым хадзілі мы па вуліцах мястэчка, і Франц Ігнацівіч шмат цікавага расказваў пра яго гісторыю. Упершыню Дунілавічы згадваюцца ў 1473-м: як уладанне князя Аляксандра Гальшанскага. Гаспадарамі пазней былі польскі кароль Жыгімонт Аўгуст, магнаты Радзівілы, Тышкевічы... Цяпер мястэчка ўпрыгожвае велічны Троіцкі касцёл канцы XVII стагоддзя. Да вайны ў Дунілавічах жыло шмат яўрэяў, і ў вайну гітлераўцы створылі там

У Франца Ігнацівіча ёсць у жыцці надзейны тыл — жонка Галіна Ігнаціўна

яўрэйскае гета, а ў лістападзе 42-га ўсіх там расстралілі: 828 чалавек, з іх звыш 300 дзяцей. У брацкай магіле пахаваны бязвінныя ахвяры.

Старажытны Крыкалаўскі парк, закладзены ў канцы XVII стагоддзя на левым беразе рэчкі Заражанкі — адна са слаўтасцяў мястэчка. Тут былі прыгожыя алеі, фантаны, скульптуры, а на ўзгорку, сярод клёнаў і лістоўніц, узвышаўся палац у класічным стылі. У Першую сусветную вайну парк, апошнім гаспадаром якога быў граф Тышкевіч, моцна быў пашкоджаны, не даглядаўся і ўрэшце здзічэў. Мы падняліся ў ім на высокую Лысуя гару. Кажуць, па начах там збіраецца на шабаш усялякая нечыць. А непадалёк — Чортаў камень: вялізны валун у форме сэрца з таямнічымі знакамі. Паводле мясцовага падання, на валуне графчараўнік, уладальнік парка, гуляў з

чортам у карты. Граф, кажучы, умеў замаўляць змей, і таму, нібыта, у парку гады не водзяцца, хаця ў наваколлях іх шмат. Франц Ігнацівіч пацвярджае, што ў парку пануе асабліва, таямнічая атмасфера.

Добрыя, гасцінныя людзі жывуць у Дунілавічах. Менавіта яны, дарэчы, сталі прататыпамі герояў кнігі апавяданняў “Суседзі” — яе напісала

Даведка ГР:

Мястэчка Дунілавічы знаходзіцца ў 27 кіламетрах на ўсход ад раённага цэнтра Паставы, за 9 кіламетраў ад чыгуначнай станцыі Варапаева. Гэта маляўнічая мясцовасць на берагах азёр Бледнае і Свідна — там абсталяваныя пляжы для купання. Старадаўні мясцовы сядзібна-паркавы ансамбль Крыкалы займае плошчу каля 15 гектараў. Пра гісторыю, мясцовыя паданні Дунілавічаў шмат цікавага можна прачытаць у кнізе Франца Хоміча “Дунілавічы: след у гісторыі”, якая ёсць у інтэрнэце.

Окша — родавы герб Хомічаў

Юлія Зарэцкая з роду Хомічаў. Гэта дачка маіх новых знаёмых: журналістка, пісьменніца, галоўны рэдактар часопіса сацыяры і гумару “Вожык”. Кніга напісана з гумарам, з любоўю да жыхароў Дунілавіч. Зрэшты, чаму тут здзіўляцца — кажучы жа, што яблык ад яблыні недалёка падае. Пэўна, ад бацькоў спадарыня Юлія атрымала ў спадчыну мяккі гумар, павагу да людзей, працавітасць... Галіна Ігнаціўна гаворыць: на адпачынак дачка нікуды не хоча ехаць з Бацькаўшчыны, яе больш вабіць бацькоўская сядзіба, дзе адпачывае душой. А вось сын Юрый у іх — праграміст, спецыяліст высокай кваліфікацыі, па справах наведвае многія краіны.

Хораша жывуць у глыбінцы муж і жонка Хомічы. Дзяцей пагадалі, у працы рэалізаваліся, ды і цяпер працягваюць рабіць добрыя справы. Вяртаючыся ад маіх новых знаёмых, якія неўпрыкмет сталі і сябрамі, я думаў: можа, і сапраўды не столькі важна, дзе ты і хто ты. Важна: які ты.

Лявон Целеш,
в. Дунілавічы, Пастаўскі раён

СВЯТОЧНЫ НАСТРОЙ

Любоў заваёўваецца голасам

Іван Ждановіч

Барытон Вялікага тэатра, удзельнік фіналу расійскага тэлепраекта “Вялікая опера” Ілья Сільчукоў сказаў маладым калегам больш чым з 20 краін: Мінск любіць оперу!

“Вось гэта тэатр!” — пачуў я захапленне за спіной, калі “Паяцы” ў пастаноўцы Міхаіла Панджавідзэ пачыналі абжывацца на сцэне Вялікага тэатра Беларусі. Гэта быў не прэм’ерны паказ — так званая задача. Складаную, глыбока псіхалагічную партыю паяца-камедыянта і адначасова абманутага мужа Канія, сэрца якога не можа перанесці здрады і поўніцца помстаю, у шэдэўры кампазітара Руджэра Леанкавала ў той вечар

выконваў знакаміты грузінскі тэнор Тэймураз Гугушвілі. У зале — асобы, якім пастановачная група здае творчы экзамен, журналісты і дзясяткі ўдзельнікаў першага Мінскага міжнароднага Каляднага конкурсу вакалістаў. На конкурс пададзена было 280 заявак больш чым з 20 краін. І выдыхнуў захапленне працаю беларускіх “майстроў опернай сцэны”, як пішуць мае калегі, пэўна, адзін з гасцей.

Што ж, у беларускай оперы цяпер і сапраўды “залатая пара”. У немалой ступені гэта — заслуга гендырэктара тэатра Уладзіміра Грыдзюшкі. Пра тое з павагай да сябра гаварыў на прэс-канферэнцыі з нагоды чарговага, пятага ўжо Мінскага міжнароднага Каляднага опернага форуму яго старэйшы

калега з Львова Тадэй Едэр. Раней хіба што на балеты ў Вялікім былі аншлагі. З операй не ўсё складалася “касава”. І сам я тады не быў яе вялікім аматарам. Цяпер ёсць нагоды, каб хадзіць у Вялікіх часцей, асабліва ў Калядную пару: Оперны форум, балі на стары Новы год, а цяпер і Конкурс вакалістаў.

Зрэшты, любоў публікі ў оперы ўсё ж заваёўваецца не столькі “адміністрацыйным рэсурсам” ды вось такімі падарункамі пад Новы год, а найперш галасамі. І тут беларусам ёсць чым ганарыцца. “Саліст Вялікага тэатра Беларусі Павел Пятроў адзначаны II прэміяй на XIV Міжнародным конкурсе выканаўцаў італьянскай оперы “Competitione dell’opera” ў Ташкенце” — чытаем у СМІ. “Беларус Ілья Сільчукоў заняў трэцяе месца

ў расійскім тэлепраекце “Вялікая опера” — знаходзім у інтэрнэце. У Ільі прыгожы лірычны барытон, з абаяльным спеваком знакамітая Алена Абразцова мела намер спяваць сёлета ў Мінску ў “Пікавай даме”. Заняты ён і ў прэм’ерным спектаклі “Паяцы” — выконвае партыю Сільвіа. Вітаючы калег-канкурсантаў з розных краін у Вялікім тэатры, Ілья запэўніў іх: Мінск любіць оперу, і вы гэта адчуеце.

Мяркую, яны гэта сапраўды ўжо адчулі. А вось каму з больш чым 150 канкурсантаў Мінск аддасць сваю любоў, Гран-пры ды яшчэ 10 тысяч еўра — тое пакуль вялікая загадка. Калі пішуцца гэтыя радкі, на Малой сцэне тэатра кіпяць нежартоўныя страці і гукаць галасы тых, хто артыстычным

ВЕСТКІ

Чатыры важкія тамы

Іван Іванаў

Даследчыкі літаратурнага працэсу ў краіне падрыхтавалі ўнікальную працу. Упершыню ў гісторыю айчыннай літаратуры ўключаны разгляд і аналіз набыткаў беларускіх пісьменнікаў Беласточчыны і літаратараў-эмігрантаў.

Напісанае — застанецца, так сцвярджалі класікі. Толькі дзе: у скрутках макулатуры на старым лецішчы, у архівах нашчадкаў ці ў гісторыі Бацькаўшчыны? Пра тое, што толькі з часам можна рабіць высновы пра сапраўдную каштоўнасць таго ці іншага літаратурнага твора, гаварылі на прэзентацыі “Гісторыі беларускай літаратуры XX стагоддзя” ў 4-х тамах. Урачыстасць прайшла ў інфармацыйна-выставачным цэнтры Цэнтральнай навуковай бібліятэкі імя Якуба Коласа НАН Беларусі. Спецыялісты лічаць: даследаванне літаратурнага працэсу ў Беларусі — унікальнае, мае вялікую навуковую каштоўнасць. Над выданнем працаваў салідны калектыў аўтараў, рэдактараў. Каардынаваў працу філіял “Інстытут мовы і літаратуры імя Якуба Коласа і Янкі Купалы” Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі.

Кожная кніга мае раздзелы па паэзіі, прозе, драматургіі, крытыцы, літаратуразнаўстве. Аўтары даследуюць спецыфіку літаратуры і тое, як творы ўплываюць на грамадскую свядомасць. Прааналізаваны патэнцыял нашай культуры ў галіне мастацкага слова на працягу стагоддзя. І ўпершыню ў гісторыю айчыннай літаратуры ўключаны разгляд і аналіз набыткаў беларускіх пісьменнікаў Беласточчыны і літаратараў-эмігрантаў.

Барытон Ілья Сільчукоў

талентам хоча сцвердзіцца ў гэтым свеце. Прадаўжаецца і Мінскі міжнародны Калядны оперны форум. У ліку прэм’ер Вялікага, якія збіраюць цяпер аншлагі — опера “Пікавая дама” Пятра Чайкоўскага і “Рыгалета” Джузэпэ Вэрдзі.